

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta 25.09.2025

Vuoden 2026 talousarvion, vuosien 2027–2028 taloussuunnitelma ja vuosien 2026-2035 investointiohjelma

Valmistelijat / lisätiedot:
Kupiainen Jukka
Peltonen Kaisa
Ikävalko Jarmo
Merra Martti
Taskinen Tapio
Uppa Marianne
Laakso Maria
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Elinvoimajohtaja Heinaro Mervi

Liikunta- ja hyvinvointilautakunta tekee vuoden 2026 talousarviota, vuosien 2027-2028 taloussuunnitelmaa ja vuosien 2026-2035 investointiohjelmaa koskevan esityksen oman vastuualueensa osalta kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksen valmistelua varten liitteiden mukaisesti.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kaupunginjohtaja on antanut kesäkuussa kehyksen valmisteluohjeen, jonka pohjalta toimialat ja tulosalue vievät esitykset lautakuntien ja jaostojen käsiteltäväksi viimeistään syyskuun aikana. Kehysohjeen yhteydessä on annettu myös alustava 10 vuoden investointikehys. Lautakunnat ja jaostot tekevät esitykset kaupunginjohtajan talousarvioesityksen jatkovalmistelua varten.

Kaupunginhallitus käsittelee talousarvion kehystä ja vuoden 2026 veroprosentteja 6.10.2025. Valtuusto päättää Espoo-tarinasta, talousarvion kehyksestä ja vuoden 2026 veroprosenteista 20.10.2025. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 28.10.2025. Valtuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta sekä vuosien 2027–2028 taloussuunnitelmasta 4.12.2025.

Lähtökohdat talousarviovalmisteluun ja kaupungin talouden epätasapaino

Kaupungin rahoituspohjan muutos ja toimintaympäristön epävarmuus heijastuvat vahvasti tulevien vuosien talouden suunnitteluun. Vuosien 2026–2028 talouden suunnittelua tehdään tilanteessa, jossa hyvinvointialueuudistus on muuttanut olennaisesti Espoon rahoituspohjaa. Verotuloja leikattiin uudistuksen yhteydessä merkittävästi enemmän kuin

mitä sote-palvelujen järjestämiseen käytettiin rahoitusta. Samaan aikaan talouden alavireinen suhdanne ja työttömyyden kasvu hidastavat verotulojen kehitystä, jonka takia tänä vuonna ollaan jäämässä verotulotavoitteesta. Lisäksi käynnissä on valtionosuus uudistus, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Uudistuksessa on merkittäviä riskejä Espoon taloudelle, sillä selvityshenkilöiden esityksen mukaan uudistus tulisi leikkaamaan Espoon rahoitus pohjaa vuositasona yli 60 milj. euroa. Uudistuksesta ei ole vielä päätöksiä, joten sen mahdollisia vaikutuksia ei ole voitu sisällyttää valmisteluun.

Kaupungin tulojen ja menojen kasvun välillä on merkittävä epätasapaino, joka tulee edellyttämään toimenpiteitä koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kaupungin kasvun myötä palveluihin käytettävät menot kehittyvät nopeammin kuin tulot. Tämä asettaa haasteita sille, millainen kaupungin menojen kasvu voi tulevalla taloussuunnitelmakaudella olla. Menojen kasvua tulee hillitä, jotta kestävä talouden tasapaino voidaan saavuttaa. Tästä syystä tavoitteena on menojen kokonaiskasvun hidastuminen jokaisena taloussuunnitelmakauden vuotena.

Kaupungin talouden kehityksestä on laadittu erilaisia vuoteen 2035 ulottuvia skenaarioita. Vuosien 2026–2028 kehyskauden tulojen ja menojen sekä perusuran mukaisen vuosien 2029–2035 kasvun ja 10 vuoden investointikehyksen mukaan lasketussa skenaariossa kaupungin rahavirta on yli 1,2 mrd. negatiivinen. Kaupungin vuosikate jää alhaiseksi ja tulos kääntyy negatiiviseksi, ollen negatiivinen koko taloussuunnitelmakauden. Tulorahoitus on riittämätön suhteessa investointien rahoitustarpeeseen. Kasvava investointitaso edellyttää voimakasta velkarahoitusta, mikäli tulorahoitusta ei taloussuunnitelmakauden aikana pystytä parantamaan.

Vuoden 2026 talousarviossa varauduttu kattavasti palvelutarpeisiin

Vuodelle 2026 on kehyksessä varauduttu n. 3,5 % menojen kokonaiskasvuun, joka on hyvin runsas huomioiden kaupungin heikkenevä tulokehitys. Menokehyksessä on huomioitu myös kaupungin sisällä olevia erityistarpeita. Tästä syystä erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalle sekä elinvoiman tulosalueelle on varattu keskimääräistä suurempi kasvu kattamaan kasvavaa palvelutarvetta, työttömyyden hoitoa sekä siihen liittyviä kuluja.

Jo tässä vaiheessa on valmistelussa huomioitava, että seuraavien vuosien menojen kasvu suhteutetaan tulopohjan kehittymiseen ja investointien rahoituskykyyn. Se käytännössä tarkoittaa seuraaville vuosille maksimissaan n. 3,1–3,3 prosentin kasvumahdollisuutta. Tämä tulee ottaa huomioon jo vuoden 2026 valmistelussa ja palvelujen järjestämisessä tuleville vuosille.

Kehyksen valmisteluohjeessa kaupungin vuoden 2026 tulos on negatiivinen, - 22,9 milj. euroa ja tuloksen ennakoidaan pysyvän negatiivisena koko taloussuunnitelmakauden ajan. Talouden epätasapaino tulee edellyttämään lisätoimenpiteitä tuleville vuosille.

Mittavan investointiohjelman toteuttaminen jatkuu – lisäpanostuksia peruskorjausohjelmaan, elinvoimaan ja digikehittämiseen

Investointiohjelma laaditaan 10 vuoden jaksolle vuosille 2026–2035. Kaupunginjohtajan kehyksen valmisteluohjeen yhteydessä annettiin omaisuuslajikohtainen investointikehys vuosille 2026–2035, joka ohjaa

investointiohjelman suunnittelua. Valmisteluprosessissa tarkennetaan ja päivitetään vuosittain kohteiden ajoitukset, huomioiden palvelutarpeen kehitys ja kokonaistaloudellisesti paras tuotantotapa. Taloussuunnitelmakauden 2026–2028 kohteet on ajoitettu tarkemmin, kun taas myöhemmin kaudelle sijoittuvien kohteiden ajoitukset tai toteutusmuoto tarkentuvat tulevina vuosina.

Investointiohjelma pohjautuu valtuuston 4.12.2024 hyväksymään voimassa olevaan investointiohjelmaan vuosille 2025–2034. Investointiohjelmaan on valmistelun aikana päivitetty hankkeiden muuttuneita kustannus- ja ajoitustietoja sekä huomioitu tarpeelliset kriittiset uudet kohteet. Vuoden 2025 talousarvioneuvotteluissa lisätyt koulu- ja päiväkotikohteet on huomioitu ja ajoitettu suunnitelmiin siten, että päiväkotikohteita toteutetaan kaupungin omana palvelutuotantona tai vaihtoehtoisesti hakemalla toteutukseen joustavuutta ja tarjoamalla yksityiselle toimijalle. Tulevien vuosien uusista kohteista 10 varhaiskasvatuksen kohdetta tullaan tarjoamaan yksityisen toimijan toteutettavaksi. Tällä varmistetaan tarvittavien varhaiskasvatuspaikkojen toteuttaminen, markkinan kehittyminen ja toisaalta investointitarpeen hillitseminen. Kaupunkitasoisella prosessilla ja toimenpiteillä varmistetaan edellytykset yksityisen varhaiskasvatuksen osuuden kasvattamiseksi, valtuuston päättämän tavoitteen mukaisesti. Valtuusto on päättänyt osana Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmaa, että yksityisen varhaiskasvatuksen osuus nostetaan vähintään 35 prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Investointiohjelman valmistelussa arvioidaan vuosittain edellytyksiä, markkinatilannetta ja varhaiskasvatuksen tilatarpeen alueellista kehitystä.

Kaupunki investoi edelleen voimakkaasti kasvuun ja peruskorjauksiin. Investointitaso on korkea ja nettoinvestoinnit ovat yli 400 milj. euroa vuonna 2026. Kaupunki investoi kaikkiaan 2,9 mrd. eurolla seuraavan 10 vuoden aikana. Lisäksi vuokratiloihin käytetään yli 400 milj. euroa.

Kaupunginjohtajan investointikehyksessä jo nyt mittavaan investointiohjelmaan on tehty lisäyksiä ja seuraavia keskeisiä muutoksia, jotka kasvattavat investointikehystä kokonaisuudessaan noin 230 milj. euroa:

1. Toimitilainvestointeihin on lisätty päiväkotien peruskorjausohjelmaan yhteensä 16 korjattavaa tai uudisrakennuksella korvattavaa päiväkotikohdetta. Tilapalvelut-liikelaitos on arvioinut korjaustarpeessa olevat kohteet ja niiden ajoituksen 10 vuoden ohjelmakaudelle. Kokonaisuus lisää investointimenoja yhteensä noin 50 milj. eurolla.
2. Uusina koulukohteina lähivuosille on nostettu Nöykkiön ja Lähderannan koulujen peruskorjaus ja laajennus yhteensä 33 milj. euroa.
3. Elinvoiman uusina hankkeina ohjelmaan on lisätty Matinkylän uimarannan ja Kivenlahden kentän puku- ja huoltorakennukset. Lisäksi varaudutaan Espoonlahden uimahallin vuosittaisiin ylläpitokorjauksiin lähivuosina. Tapiolan uimahallin kustannusnousu on huomioitu hankkeen määrärahoissa.
4. Infrainvestointiohjelmaan on tehty päivityksiä ja kustannusarvioiden tarkastuksia. Ohjelmaan on lisätty urheilupuiston infrarakentaminen yhteensä n. 40 milj. euroa.

5. Muissa investoinneissa on huomioitu mm. Teatterin varustaminen ja esitystekniikka sekä IT-investoinneissa mm. palkanmaksujärjestelmän kilpailutus, KYT:n pääjärjestelmien uusintoja, oppilashallinnon pääjärjestelmän uudistus sekä työllisyyden digipalvelukehitys. Myös maanhankinnan varausta on korotettu. Lisäykset yhteensä 49 milj. euroa.

Länsiradasta sekä kaupungin hallinnon tilat yhteen kokoavasta espoolaisten talosta päätetään valtuustossa erikseen.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Vuokrahankkeet
- 2 Selvityskohteet
- 3 Käyttötalouden kehys
- 4 Investointikehys
- 5 Liikunnan toimitilahankkeet
- 6 Raha-asia-aloitteet vuodelle 2026

Oheismateriaali

Tiedoksi